

SLOVENEK.

Političen list za slovenski národ.

Po pošti prejeman velja: Za celo leto predplačan 15 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za en mesec 1 gld. 40 kr.

V administraciji prejeman velja: Za celo leto 12 gld., za pol leta 6 gld., za četrt leta 3 gld., za en mesec 1 gld. V Ljubljani na dom pošiljan velja 1 gld. 20 kr. več na leto. Posamezne številke veljajo 7 kr.

Naročnino prejema opravništvo (administracija) in ekspedicija, Semeniške ulice št. 2.

Naznanila (inzerati) se sprejemajo in velja trisopna petič-vrsta: 8 kr., če se tiska enkrat; 12 kr., če se tiska dvakrat; 15 kr., če se tiska trikrat. Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.

Rokopisi se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Vredništvo je v Semeniških ulicah h. št. 2.

Izhaja vsak dan, izvemši nedelje in praznike, ob 1/2 6. uri popoldne.

Štev. 148.

V Ljubljani, v ponedeljek 4. julija 1887.

Letnik XV.

Naši izselniki.

Nedavno je „Slovenec“ sporočil, da sta s Čehom-amerikani v zlato Prago prišla tudi dva Slovenca Belokranjca, ktera sta v novem svetu srečo našla, in sta sedaj ondi jako veljavna možaka. Prečitavšemu to naznanilo, mi je prišla misel: to je nevarno poročilo, zlasti za one kraje naše dežele, iz katerih se ljudje kar trumoma selijo v Ameriko. Dragi rojaki! vedite, da so res „bele vrane“ taki izselniki, ki si lasten dom in srečo ustanove v tujih delih svetá. Navadno pa tudi o izselnikih velja naš pregovor: „Dalje ko gré, dalje mu kažejo“. Kedar po pošti dojde pismo kacega rojaka-izselnika z lepim številom ameriškanih dolarjev, brž se raznese taka vest v deveto vas, in kakor mrzlica se mnogih loti poželenje: tudi jaz grém onkraj morja sreče iskat! Ali, dragi domoljubi, povejmo tacim ljudem, da se denarci tudi v Ameriki služijo le s krvavimi žulji; povejmo jim, da naj se ne ozirajo le na to, koliko se ondi na dan utegne prislužiti, ampak tudi na to, da je tamkaj vse, vse veliko dražje, kakor pri nas; povejmo jim, da ne smejo gledati samo na tiste redke, katerim se v Ameriki dobro godí, ampak naj poizvedajo tudi po onih, ki ondi stradajo, telesno in duševno poginjajo.

Tudi duhovni pastirji po tistih krajih, od koder se ljudje pogostokrat izseljujejo, imajo priliko, tu veliko dobrega storiti, marsikterega domovini ohraniti in morda časne in večne nesreče obvarovati. Ako izvemo, da se ta ali oni pripravljajo na izselitev, odsvetujmo mu, kažimo mu velike nevarnosti, v ktere se podá, v nevarnosti za dušo in telo, na potovanju in v novem svetu. Nevarnost je toliko večja, kjer je izselnikov veliko skupaj, moških in žensk, mladih in starih. Marsikdo se ponesreči že po onih hišah in gostilnah, kjer ostajajo, prenočujejo ali ladije čakajo. Brezskrbnim in priprostim, kakoršni so navadno naši izselniki, približa se jim tu kak zlobnež, ves sladek in prekanjen, zapelje tega v igro za denar ter ga goljufá; onega spravi v roke brezvestnemu agentu, ki vabi in najema ljudi za nevarne naselbine, obljubujóč jim zlatih gradov; ono mlado neskušeno sirotko pahne hudobiji v žrelo itd. Nič

manjše niso nevarnosti po nekterih ladijah. So veliki parniki, ki res poceni vozijo selnike — in to seveda mika naše siromake, da se zlasti takim izročajo. „Cenó slabó“ navadno tudi tukaj velja. Brezvestni lastniki tacih ladij nabašejo izselnikov iz raznih krajev in dežel v tesne, temne prostore: mlado in staro, zakonsko in samsko — vse skupaj. V kaki nevarnosti je duša, je poštenost, zdravje in življenje naših izselnikov na takem parniku, si lahko mislimo. In če srečno dospejo v novo domovino ter stopijo na kopno, kaj in kam pa sedaj? Nikogar ne pozná, večina tudi ondotnega jezika ne zná, pogostokrat pride slabim svetovalcem v pest. Navadno selnik tudi le po tem vpraša: kje bi se več zaslužilo? Na dušne potrebe rad pozabi ter gré v kraje, kjer morda celo leto ne vidi niti cerkve, niti mašnika. Revež pozabi na besedo Gospodovo: Kaj pomaga človeku, ako pridobi ves svet, pa svojo dušo pogubi!

Sleheri toraj, komur je mar za blagor svojih rojakov, naj na moč odvráča in zabranja lahko-miselno izselitev, zlasti naj to storé duhovni pastirji pa cesarske oblasti. Naj bi se potni listi prerado ne dajali v ta namen, in pazilo naj bi se strogo na to, da selniki ne potujejo z izposojenimi, tujimi potnimi listi.

Pa tudi pri tistih, ki se nikakor ne dádo odvrniti od izselitve, more zlasti domači duhovnik še veliko koristiti s primernim podukom in z dobrimi svéti. Zlasti opozorimo na cerkveno družbo, pri nas malo znano, ki ima na Nemškem svoje središče ter je nalašč zato ustanovljena, da izseljencem nevarnosti zmanjšuje in jih skrbno vodi v tujo deželo. To je „družba sv. Rafaela“ („St. Raphaelverein zum Schutze katholischer Auswanderer“), ki ima po večjih obmorskih mestih, od koder navadno odhajajo ladije s selniki, svoje zastopnike ali zaupne može, ki radovoljno in slehernemu pismeno odgovarjajo in svetujejo, kdor jih v zadevah preselitve prosi svéta. Oni izselnikom, kateri se tej hvalevredni družbi izročé, imenujejo in odbirajo hiše ter prenočišča po velikih mestih, sprejmó jih v mestu, od koder hoté s parnikom odriniti, skrbé za to, da izselniki ondi prejmo sv. zakramente ali da so vsaj

vkupno pri božji službi, preden se vkreajo. Zaupni može Rafaelove družbe izročajo svoje varovance zanesljivim ladijam, in ko pridejo selniki v Ameriko, že jih čaka ob morji zastopnik te družbe, sprejme jih in jim po očetovo nadalje svetuje in pomaga. Vse to vrla družba dela brezplačno, iz čiste ljubezni do bližnjega.

Naj še imenujemo nektere zaupne može Rafaelce po tistih mestih, iz katerih se naši ljudje podajajo čez nevarno morje. V Bremenu je: Pastor Schlösser, Lindenstrasse 6; v Hamburgu: Theodor Meynberg, Gr. Reichenstrasse 52; v Antverpnu: J. M. Würden, Canal St. Jean Nr. 18; v Amsterdamu: Wm. Fuchs, Wespenstrasse 44; v New-Yorku: Rev. John Reuland, 15 State Street. — Kdor se toraj že nikakor ne dá odvrniti od izselitve, naj se vsaj do teh móž obrača v zadevah izselitve. Tudi gg. dušnim pastirjem v Avstriji ti zastopniki družbe pismeno prijazno odgovarjajo. Jako koristno bi bilo, ako bi župniki onih duhovnij naše dežele, od koder se ljudje pogostoma izseljujejo, pristopili kot udje tej blagi družbi. Plača se eno nemško marko letnine. Iz lista te družbe, ki nosi imé „St. Raphaelsblatt“, bi natančneje izvedli o delovanju društva in sploh o zadevah izseljevanja.

Tomanova slavnost.

I.

Z Gorenjskega, 3. julija.

Po priobčenem programu se je vršila ta slovesnost kaj sijajno. Lepa misel pisateljskega društva, posebno g. profesorja Levea, tako zaslužnemu rodoljubi in buditelju slovenskega naroda, kakor je bil ranjki dr. Lovro Toman, postaviti spominsko ploščo v rojstno hišo, je padla na rodovitna tla. Danes ob kratkem slavnost opišem, kolikor je v naglici mogoče. Ob 8. uri zjutraj pripelje vlak v Podnart okoli 240 Ljubljancev, odličnih narodnjakov, čez štirideset Sokolcev s starosto g. Valentinčičem, velik čitalniški pevski zbor z g. dr. Bleiweisom, Šišenski pevski zbor, vsi s zastavami, vete-

LISTEK.

Andrej Turjaški, Karlovski general in glasovit junak. (1557—1594.)

(Spisal J. Steklasa.)

(Dalje.)

Po tedanji navadi je imel vsak velikaš nekoliko oboroženih mož v svojem gradu, a kedar jih je potreboval kaj več, nabral si jih je med svojimi podaniki. Tako tudi o tej priliki:

Glas gospodov hlapce kliče, Jih sedajte, obrzdajte,
Osemnajste svoje Čiče: Koj na vojsko napravljajte;
Zor je, vzdrami se vzdigajte, Hod' mo v zidano Ljubljano,
Brze konj'če napajajte, Trdno, v'soko in prostrano.

Hlapci konje zasedlali,
Pa vsi ročno zadirjali.
Prej se konjica ne vstavi,
Še-le pri zeleni Savi.

Pri Črnučah še takrat ni bilo mostú, nego brod, na katerem so se ljudje prevažali. Ravno je bila velika voda, in brodniki niso mislili na vožnjo,

ampak so počivali. Raubar pa mora s svojo vojsko naprej proti beli Ljubljani ter komaj pregovori po dolgem prigovarjanju s prevozačem Andrejem ljudi, katerim je obljubil „svetlih zlatov“, da so jih prepeljali. V tej narodni pesmi se je ohranil celó spomin na turški denar, ki se je videl takrat, morda tudi večkrat, po slovenskih pokrajinah. To so turške jašpre, turški srebrni drobiž. Po narodni pesmi:

Raubar kliče tú brodnike So brodniki še vsi spali,
Pod Črnučami voznike: Zavolj' vod se vozit' bali,
„Le na noge, le vstanite, Save vel'ke prederoče
Nas prek Save prebrodite!“ Črez bregove stopajoče.

Pravi Raubarju Andreje: Raubar še zakliče v drugo,
„Voda sega že čez bregu, Svetlih zlatov dá obljubo;
Mi ne moremo voziti, Si brodniki pomignili,
Vi v Ljubljano pa ne priti.“ Rekó: „Še ga bomo pili.“

Kmal' brodniki zakrmili,
So Boga lepo prosili,
Da b' jih zdrave še vozili,
Turške jašpre si služili.

Raubar zapové potem izplačati brodnikom, ter jo mahne jačno proti beli Ljubljani, kjer vzdrami zaspane meščane iz spanja ter Ljubljanskim gospóm, ki so hotle s zlatom in srebrom odkupiti svoje možé,

odločno odgovarja, da zdaj ni časa za podkupovanje, ampak za vojskovanje, kajti Turčin je blizu meje, in če pade Sisek, pala bo tudi Ljubljana; zatoraj morajo biti za vojsko vsi pripravljeni. Raubar:

Zlate reče jim podati, Gospod Raubar dram' Ljubljance:
Jadrno pa zadirjati „Oj Ljubljanci, oj zaspanci!
Preko polja do Ljubljane, Brž iz pernice vstajajte,
Trdne, v'soke in prostrane. Brž s' na vojsko napravljajte!“

Pa za Raubarjem hodile Raubar: „Gospe tiho, mamke
So Ljubljanke, ga prosile, Potrpite malo, samke,
Srebra, zlata ponujale, Zdaj ni časa podkup'vati,
Družeta si odkup'vale. Sila se je vojskovati.

Meji žuga turški blisek, Vam Ljubljana bo pokrajna
Hoče nam požreti Sisek; Stran dolenska turška drajna.“
Turek če vzel Sisek bode, Boben zdaj mu zaropoče,
Nam narobe vse vse pojde. Ga preslišat' ni mogoče.

Raubar si vojakov zbere,
Dol pod Sisek ž njimi vdere.
Tolk' je Turka na terišču
Kol'kor mravelj na mravljišču.

Okoli majhne trdnjave Šiške pa se je zares vse trlo sovražnih Turkov. Kakor v mravljišču je mrgolel narod ter se pripravljal na odločen boj — 30.000 Turkov proti peščici kristjanov. Zdaj bi bil Sisek

